

Čerkvena priloga.

Priložena od katol. tiskovnega društva 19. šte. „Slov. Gospodarja“.

1888.

10. maja.

5.

Kaj počenja Lavantinsko Cecilij. društvo?

1. Zunanja podoba.

Po zimi l. 1887 se je v Mariboru združilo pet duhovnikov v posvetovanje, kako pri nas cerkveno petje vzboljšati. Našla se je dvojna naravna podlaga ter je dajala nado do dobrega vspeha. Vsi udje tega zborovanja so pričali, da je naše ljudstvo še v ogromni večini verno in pobožno; vera in pobožnost pa slonite na pokorščini pod cerkvenimi zapovedmi. Na drugi strani se je povdarjalo, da naši verni kristijani kaj radi pobožne pesni pojejo; pobožno pa jim je vse, kar le govori o Mariji, ne gledé, ali se glas strinja z besedo ali ne. To naravno podlago vernosti in posluha po resničnih in modrih načelih gojiti bi obrodilo sad pravilnega cerkvenega petja.

Pa katera načela so resnična in modra? Odgovor: Le taista, ki slonijo na cerkvenih tleh. Odbor je toraj skušal pravila po drugih že potrjenih sestaviti, kakor bi se prilegala našim razmeram ter jim je tudi pridobil potrjenje od naše cerkvene gosposke.

Pri pičem številu 18 udov se je dne 13. marca l. 1887 obhajal prvi občni zbor ter volil predsedništvo za 3 leta. Društvena pravila so se razposlala po celi škofiji: „Slov. Gospodar“, „Slovenec“ in „Glasbenik“ so prinesli vabilo, društvu pristopiti; prevzvišeni kn. šk. ordinarijat je društvo duhovščini priporočiti blagovolil ter še naročil, se posebej pri duhovskih zborovanjih o njem posvetovati.

To vse so bile milosti za društvo, ter so mu prinesle v prvem letu 100 udov; izmed njih 12 ustanovnikov. Vseh dohodkov je društvo imelo fl. 445·14, vseh stroškov pa 285·11, ostaja še gotovine fl. 160·03.

Društvo mora za ta ugodni vspeh I. leta prav hvaležno biti, ter svoje ude prositi, naj mu ostanejo zvesti. Ako se zamore društvo le tri leta zanašati na letnino 100 udov, potem se je ukoreninilo. Obstanek mu je zagotovljen.

2. Udje Lavant. Cecilij. društva.

Cecilijanskemu društvu za Lav. škofijo so do konca leta 1887 pristopili in vplačali p. n. gospodje: Orožen Ig., Kosar Fr., Herg L., Ogradi Fr., dr. Iv. Križanič, Ostrožnik A., dr. Feuš Fr., Manich P., Hribovšek K., dr. Kukovič A., dr. Mlakar Iv., Heber Fr., Satter A., dr. Pajek J., Meško Al., Venedig V., Neimenovan (po gosp.

župniku v Zdolah), P. Rešek H., Flek J., Jeraj J., Matek M., Bohinc J., Gmajner K., Dupelnik Gr., Klančnik J., Hribernik J., Voh J., Fišer Ant. ml., Hrastelj Fr., dr. Muršec J., Jurčič J., Caf J., Gaberc Mart., Zdolšek Fr., Žičkar Jož., Šlander Ant., Haubenreich Al., Fišer Ant. st., Sinko J., Kozinc J., Dekorti J., Sovič J., Cajnkar J., Kos Al., Krušič Jak., Šijanec Al., Majcen Ferd., Vraz Ant., Zupančič Jak., Sorglechner Jož., Krener Iv., Erjavec P., Hudovernik L., Mikuš K., Črnko M., Globočnik Fr., Zdolšek*Andr., Janežič Fr., Pignar Fr., Lajh K., Schmid J., Ribar Ant., Brelj Fr., Par Val., Dovnik Fr., Čížek J., Ferk Fr., Jeretin Tom., Stoklas Mat., Ripšl K., Kunej Jan., Tombah J., Vizovišek Fl., Fröhlich Ant., Jaric K., Dečko Al., Vraz Jan., Spende Jan., Hajšek Ant., Juri Ben., Pihler Sim., Košar Jak., Petan Fr., Altman Jož., Bezenšek J., Skuhala Pet., Jazbec Ant., Mraz Tom., Gajšek K., Repič A., Rom Ign., Mikuš Fr., Vošnjak L., Kralj Jož., Zmazek Fr., Schwarz Fr., Šuta R., Kačičnik G., Vrečko Mat., Meško Jak., P. Prus St.

3. Notranja podoba.

Ako je slednji začetek težak, velja to tam tem bolj, kjer se mora ledina orati. To delo opravlja dosedaj Cecilijansko društvo.

Naj goji ljudsko petje v slovenskem in nemškem jeziku, zato je nakupilo potrebnih pesmaric: 100 Hosana, ki stanejo s knjigo za orglje 64 fl., 80 Cecilija, trdovezane 63 fl., treba je bilo pripraviti raznega orodja, knjig in muzikalij za pevsko šolo.

Posrečilo se je društvu, pri c. kr. dežel-nem šolskem svetu dovoljenje dobiti za lastno pevsko šolo. Šola se je otvorila 11. maja ter sredi julija zopet sklenila. V teh malih dneh ni mogoče bilo pevcev izgojiti, pač pa se je toliko doseglo, da se je polje spoznalo.

Dečki so šolo radi obiskovali, ter upamo z njimi kaj dobrega doseči; Bog le daj spret-nih učiteljev. Pa ta šola podučuje v nemškem jeziku; ustanoviti pevsko šolo s slovenskim je-zikom še dozdej ni bilo mogoče. Društvo pa je razpisalo 4 daril po 30 gld. za tiste organiste, ki podučujejo po cerkveni pesmarici „Cecilija“. Le obžalovati se mora, da društvena blagajnica ni mogla vsem 15 gospodom, ki so se z dobrimi spričevali oglasili, darila priznati.

Tudi pismeno je došlo nekoliko vprašanj,

kojim se je po najboljši vesti ustreglo. To je bilo direktno delo društveno.

Pri tej priložnosti si štejeemo v dolžnost tudi to objaviti, kar se je indirektno po društvu storilo.

Na prvem mestu stoji tu razprava o cerkvenem petju, ki se je uradno od prevzv. kn. šk. ordinarijata objavila v sklepnem zapisniku pastirskih konferenc za l. 1887. Tam ste izlasti dve naročili imenitni za društvo: rabiti cerkveni pesmarici Cecilija in Hosana; in pa pri petih opravlilih odpevati v koralnih respensorijih.

To dvojno cerkveno naročilo dejansko izpeljati, bo ena prvih dolžnosti Cecilij. društva.

Na drugem mestu zamoremo naznaniti, da prodirajo Cecilij. ideje v razne Mariborske šolske zavode: na gimnaziji in učiteljišči poskušajo pevati Cecilij skladbe v umetni obliki: pri šolskih sestrah in mestnih šolah ljudsko petje po Ceciliji in Hosani. Da se v duhovščini že nekaj let goji cerkveno petje v vseh oblikah le po Cecilij. duhu, to je že obče znano.

Za vse te prikazni bodimo Bogu hvaležni ter delajmo naprej!

4. Kaj namerava društvo za prihodnje leto?

- a) Pevska šola se bode skušala stalno urediti v dveh oddelkih, za priprosto ljudsko petje in pa za umetne skladbe.
- b) Društvena knjižnica bi se rada pomnožila z najbolj potrebnimi teoretičnimi knjigami za privatne študije; muzikalije se bodo kupovale po potrebi v mnogih iztisih.
- c) Razpisali bi radi nekaj štipendij za domače organiste in za učence ljubljanske orgljarske šole.
- d) Priredili bi radi radi kurs za organiste že letos jeseni, kakor je ta stvar omenjena bila pri lanskih konferencah.

Ta vzpored izvršiti zamore društvo le z zedinjenimi močmi. Zatoraj se prav vljudno častiti udje prosijo, naj svojo letnino odrajtajo; prosijo se zlasti preč. gg. duhovniki, naj društvene namene z besedo in dejanjem podpirajo.

Dr. Kukovič.

Majnik in njegova lepota.

(Spisal A. V.)

Le enkrat daj še, majnik zlati!
Da gledam zorni, tvoj obraz;
Ne branim se potem zaspati,
Noč pridi mi in večni mraz.
Boris Miran.

Te besede pesnikove izraža bolnik prijateljsem svojim in pričakuje težko lepega, veselega in cvetočega majnika ter upa, da se mu ljubo zdravje še zopet povrne in popolnoma okreva. Resnica, majnika se vse veseli, da, celo majhni

otročič veselja poskakuje, ko mu draga mamica pripoveduje o maji, kajti rad bi že trgal lepe rožice in se veselil prekrasne prirode.

Mesec majnik, kako lepo ime! V njem začne vse zeleneti, zemlja dobi veselejo barvo, ptičice žgolijo že za rano melodije stvarniku svojemu v čast, rožice cvetó in nam umrljivim ljudem delajo veselje. To je krasota meseca maja! Zatoraj pridi majnik zlati! — A kaj naj storimo v majniku? Marijo bodeмо častili, njej se priporočevali in va-njo stavili upanje svoje. Mariji v čast hočemo cvetlice nabirati in jih ji v dar poklanjati. Majnik je Mariji posvečen, zatoraj jo hočemo tudi mi, kot njeni nevredni častilci, po svoje častiti!

Ako želimo v majniku Marijo častiti in obhajati nam priljubljene „Šmarnice“, okinčajmo primerno poprej njeni altar, kjer se bodeмо vsak dan zbirali. Sv. Henrik II. je imel veliko veselje do lepoticenja cerkev, v ta namen je mnogo denarja razdal; še celo Blejskega jezera se je spomnil. Besede njegove so bile: „Prevelik je Gospod, čegar bivališče je cerkev, da bi se ne potrošilo kaj v slavo njegovega veličastva.“ Tudi mi recimo: „Gospod, ljubim lepoto tvoje hiše, in kraj, kjer biva tvoje veličastvo“. (Ps. 25, 8.) A brezbožneži sedanjega časa kričé na vse grlo: „Zakaj tolika potrata, čemu toliko zapravljevosti za cerkve, saj Bog ne gleda na zunanji kras, ampak da ga v duhu in resnici molimo! Koliko bi namreč lahko dobrega in koristnega se storilo s premoženjem, ki se za cerkve in kinč po nepotrebnem potrosi!“ Kaj pa mi, katoliški kristjani? Se nam-li ne zdi to brezbožno? Varovati se hočemo, da se nam ne zgodi, kakor Judu Iškarijotu, ki je godrnjal nad Magdaleno za voljo drazega mazila. Njemu se je tudi dozdevala potrata denarja. A kaj je dobil Judež v plačilo? — Vrv! Judežu ednaki so, ki brodiyo o cerkveni potrati. Tudi onim ni mar za dobrotne naprave in uboge, ampak na svoj dobiček gledajo. Kar se za cerkveno lepoticje vzame, to jim je potrata, a kar ti zapravijo pri igrah, žrtji in pijančevanji; v gizdavosti, v obleki in v nesramnosti, to ni potrata in potreba za dobrodejne naprave in uboge se vrže — pod klop. Ako pa oni sprejemajo darila, zapuščine in dedščine, to je prav veljavno — ni potreba milosti na uboge; če pa kdo od svojega premoženja kaj cerkvi podari, tedaj je ogenj v strehi, prenapeta — pobožnija je tega kriva; tukaj bi morali mesto cerkve ubogi stopiti na vrsto. Tako govore ti hinavci. A mi se spominjajmo uboge vdove v sv. evangeliju!

Prišel bo pa enkrat dan, in bode se razvidelo, kdo bo imel večje tolažilo, veselja in dobička od svojega zemeljskega premoženja. Vsak goreči kristijan, čeravno mu ni možno cerkvam lepoticja spraviti, ne bode vsaj tega koristnega dela oviral in onih ne zasmehoval,

ki cerkve in altarje Marijine kinčajo, zlasti v lepem majniku, temuč se bo veselil, kedar stopi v tako okinčano cerkev, ki je od drugih postala okinčana v čast trojedinemu Bogu!

„Ako je kdo med nami žalosten, naj moli; če je dobre volje, prepeva naj hvalnice“. (Jak. 5, 13.) Ta izrek so prvi kristjani na tanko izpolnjevali; vsem je znano, da jim je bilo petje priljubljeno. Pevali so povsodi, doma in na polji; kmetovalec pri oralu, a pastirček pri čedi na paši; rokodellec pri svojem delu v delalnici a mati pri zibelki dragega deteta svojega; tudi pri službi Božji se niso sramovali z glasom slaviti Boga; še celo jetniki po ječah in na potu na krvavo morišče so pevali Najvišjemu čast. Pesmi prvih kristjanov so bile same čiste in svete. Nikedar ni bilo iz njihov ust slišati grdih, umazanih, nesramnih, pohujšljivih in brezbožnih popevk. Ker so za čast Božjo bili vneti in v srcu je bila shranjena čistost, radi česar so imeli velik stud nad grdimi pesmi. Vendar s tem smo dandanes daleč zabredli. Sedaj se razlegajo pesmi po dolinah in bregovih, prepevajo pastirčki in pastirice; slišimo po krčmah po noči, v mestih, trgih in vaséh, da poštenega človeka rudečica oblije. S temi popevkami nimajo angelji veselja, nego lucifer v peklju.

Pa vendar ne sodimo tako ostro o dandanašnjem petji. Mnogih vrlih Slovenk še je srce vneto za pobožnost in sv. petje. Različne so prilike za vaje v petji, s katerim Marijo častimo, to se razumi samo ob sebi. Tudi možki spol bi naj povsodi s svojim glasom povzdigoval slavo Marijino. Vrli in majhni pastirček in pastirica pevata pri čedi lepe pesmice in se urita v petji. Šola lepega petja v vsaki župniji je zelena goščava in cveteča livada, kjer ptice pevke svojemu stvarniku pojó, posebno v mesecu majniku je nam petje ljubo.

Vsaki mladenec in deklica nista nadarjena z lepim in prijetnim glasom, vendar pa se najde veliko takih v fari, ki imajo grlo in glasove za pobožno petje. Vsak učitelj lahko uči v šoli lepo petje; od začetka se to težavno dozdeva, a za čast Božjo se vse stori, in potem se bode veselo petje razlegalo v vsaki cerkvi in se častila Marija v veselih Šmarnicah.

Pokojni škof Slomšek so bili pesnik, ter so z milimi pesnicami vzbujali slavo Božjo po domovini slovenski; gojili so v vsakdanski šoli cerkvéno petje.

Časi so hudi! Šola je ločena od cerkve; se toraj to težavno zgodi. Ljudje so se sem tje hudo spridili, vera pojema in lepo cerkveno petje hira. Pomagajmo si sami in Bog nam bo pomagal. Celo dekleta pešajo v tem oziru! — Kakó bi zamogla deklica s svojim glasom Marijo častiti, če ima slabo vero in še to — mlačno! Kako bi zamogla deklica Marijo častiti s petjem, če ne gori za njene čednosti?

Druga velika napaka in ovira so pevke na koru. Pri velikih in stolnih cerkvah so sicer potrebne, a v malih je to vsaj sedaj le ovéra, ker takrat le navadno na koru pevajo, a spodaj se nijedna ne zglesi.

Tudi organisti naj skrbijo v mesecu majniku za lepo petje, da še ne bodo oni tretje ovire podpirali.

Zatoraj z združenimi močmi se trudimo v tem oziru; ker sloga jači, nesloga tlači. Najstarejše bukve sveta — sv. pismo stare zaveze so napolnjene s hvalnicami in zahvalnicami. Morda je malokomu neznana krasna hvalnica v Mojzesovih bukvah, ki jo je popevalo izraelsko ljudstvo pri prehodu čez rudeče morje; a tudi ona, ki so jo pevali trije mladenči v ognjeni peči. Kdo bi ne postal ginjen pri žalostinkah Jeremijevih, ki jih je peval na grobljah nesrečnega mesta Jeruzalema. Komu so neznani Davidovi psalmi? Va-nje slavni kralj razliva vse misli: žalost, tugo in veselje, hvalo in zahvalo, češčenje in molitve, ponižnost in kesanje, ter jih še sedaj sv. katoliška cerkev ob prilikah prepeva. Tudi naš Gospod je po zadnji večerji z apostoli peval.

Sv. Peter se je silno srečnega štel, kedar je na gori Tabor gledal milo lice Božje. Poln radosti je izkličnil: „Gospod tukaj je nam dobro biti!“ To srečo sv. Petra oživamo tudi mi v katoliških cerkvah in se veselimo, ako slišimo prelepo petje. Take hiše božje so za nas gora Tabor.

Toraj kinčajmo radi v majniku Marijine altarje, ter se zbirajmo vsak dan pred njeno podobo in obhajajmo ljube Šmarnice. Skrbimo za lepo petje, in rešili bodemo nalogo svojo, ter se z veseljem spominjali še potem celo leto cvetočega majnika in priljubljenih Šmarnic. Marija nam bo gotovo vsak trud stoterno poplačala! —

Spet kliče nas venčani maj,

K Mariji nas kliče v sv. raj;

Cvetlice goščave si venčajo glave,

Raduje se polje in gaj!

J. Virk.

Dopisi.

Od sv. Martina blizo Vurberga. (Nov župnik.) Po dežji pride solnce, po žalosti veselje. Tako se je tudi nam žalost v veselje spremenila, ker smo to dosegli, kar smo tako srčno želeli, to namreč, da smo dobili tako dobrega in blagega gospoda, za pastirja duš naše fare, naslednika raj. gospoda, t. j. novega župnika preč. gosp. Filipa Viharja. Kako pa Martinski farani božje namestnike spoštujejo, naj potrdijo sledeče vrstice, kako da smo novega gosp. župnika ob njihovi inštalaciji počastili. Ze predvečer, t. j. na velikonočno nedeljo, se je Mar-

tinska fara kakor nevesta za vzprejem svojega novega g. župnika sijajno pripravljala in kinala; pred farovžem je stal krasen slavolok z napisom: „Bog Vas živi, novi župnik mnogo let!“ Iz bližnjih hramov so plapolale belo-rudeče zastave, in nam oznanjevale veselje tajistega dne. Ko se je bil mrak storil, in ko smo „češčeno Marijo“ odmolili, jelo je ljudstvo iz cele fare skupaj iti na pripravljen kraj, konec Martinske soseke, od koder smo šli v procesiji razsvitljeni za trideset lampijoni med sviranjem vrle Št. Lenartske godbe, in med mogočnim strelanjem možnarjev, pred farovž, novemu župniku našo udanost skazat. Pred farovž prišedši, se predstavijo tri belo ovenčane deklice novemu župniku, od katerih ena nekoliko jim namenjenih besed govori in šopek cvetic podari. Za tem se predstavijo gg. cerkvena ključarja in srenjski predstojniki, pod vodstvom g. G—a, tukajšnjega učitelja, kateri jim vdanost in želje vseh faranov tamo odkrije, in s trikratnim: „Bog Vas živi novi župnik“, govor konča. Potem pevci zapojó, in za sviranjem godbe je bil konec večerne slovesnosti, katera nam ne bo nikoli iz spomina izšla! Na dan inštalacije je ljudstvo od domače in sosednih župnij kar trumoma vrelo, se vdeležit tako imenitnega dneva. Okoli devete ure se pred župnijo zbere 19 belo ovenčanih deklet; in ko so nam milostljivi gospod dekan in kanonik, Krištof Kanduth, v spremstvu več preč. gospodov, novega župnika pripeljali iz farovža, se pomiče procesija, med moljenjem sv. rožn. venca v cerkev; tukaj podajo milost. gospod dekan novemu župniku dva ključa, v znamenje cerkvene oblasti; pred veliki oltar prišedši zapojejo novi gosp. župnik „Veni sancte Spiritus“, za tem se začnejo imenitni obredi, po katerih so dobili oblast, težko oblast župnika in župnijo sv. Martina. Potem so nam milost. g. dekan na pridižnici ginljivo razlagali o obredih in dolžnosti župnijskega stanú, da smo vsako besedico razumeli in se tako naučili, kako da je težaven in pomenljiv mešni stan. Bog nam živi tako vrlega govornika na mnoge leta! Sedaj je bila velika sv. maša z asistencijo, pri kateri se je popevala Mikložičeva meša, in na zadnje „Te Deum“.

Iz Turj. dola pri Mali nedelji. (Blag spomin.) Naša cerkva stoji že od 800 let po Krist. Kot mala kapela, blagoslovljena od Šolnograškega škofa Luitpranta; povečana leta 1547, je dobila lansko leto novi tlak. Tega ji je že močno treba bilo in je sedaj primeren po okusu naše cerkvi ter še ni odveč drag. Lansko leto so nas zapustili preč. g. Franc Roškar od 1870—86. leta, služec torej 16 let. To je bila tukaj redka prikazen. Veliko so se trudili ter marsikaj grenkega doživeli, so pa vse voljno trpeli toliko let. Kdor naše okoliščine pozna,

že vé, kaj velja to pri Mali nedelji. Starček so bili že opešali, želeli so zadnje dneve v miru živeti, tedaj pa so bili premeščeni v Zavrče v Haloze, blizo svojih vinogradov, katere so tamo imeli. Toda ure njihovega življenja bile so štete že, ko so nas zapustili, ker so v kratkem na svoji novi fari umrli. Oni so vsakemu svoje na ravnost povedali, za to pa so jih sprva nekateri črtili, sčasoma pa smo se mi njim, oni pa so se nam privadili. Sladko spavaj torej, delavec v vinogradu Gospodovem, v grobu že trohnečemu lehka zemljica! Takoj v drugi polovici lanskega leta smo pa dobili vsled premeščenja č. g. Roškarja za kaplana, preč. g. J. Pernata doma iz Cirkovic. Omenjeni gospod so se v kratkem svojem bivanji nam zelo prikupili s svojimi jednatimi pridigami in krščanskim ukom, v čistej zvonečej slovenščini; ne samo domači tudi tuji jih pridejo kaj radi slušat. Daj Bog mlademu gospodu obilno sreče ter da bi ostali pri nas dolga leta.

Iz Čadrama. (Društvo za pozidanje nove farne cerkve.) Predstojnik tega društva je menda mil. g. in ekscelenci dr. J. J. Strossmayerju osebno znan od romanja v Rim l. 1867 ter je društvo od tistega visokega gospoda prejelo v odgovor na častitko k 50letnici mešništva: „Bog i Vas blagoslovio, milost Vam poklonio, da ono što na njegovu slavu, na spas Vašega puka odločite, srčetano i izvedete, to jest cerkvu sagradite odgovarajuću Veličanstvu božjemu i Svetosti svetih otajstva, koja se u crkvi božjoj obceljujo. U to svrhu šaljem Vam 20 gld., da me medju članove Vašega društva za gradjenje nove crkve uvrstite.“ Mi občudujemo visokega gospoda, ki so razun drugih velikanskih naprav v Djakovem škofijsko cerkev na lastne stroške 2 milijonov goldinarjev v 16 letih postavili, da še kot pravi oče povsod Slovane po mogočnosti podpirajo.

Raznoterosti.

(Družbi vednega češčenja) so podarile naslednje župnije: Konjice 11 fl., sv. Ropr t v Slov. gor. 9 fl. 10 kr., Zavrče 1 fl. 44 kr., sv. Barbara v Halozah 2 fl. 14 kr., Kamnica 1 fl. 46 kr., Podčetrtek 4 fl., Šmarje 5 fl., Razbor 1 fl. 34 kr., Ljutomer 2 fl. 96 kr., Bizelj 6 fl. 30 kr., sv. Bolfank pri Bišu 7 fl., Zalec 7 fl. 10 kr., sv. Marjeta na Pesnici 3 fl., sv. Janž na Dravskem polji 4 fl. 50 kr., Fram 6 fl. 13 kr., Nazaret 6 fl. 4 kr.

(Smrtna kosa.) Č. g. Jož. Novak, vpok. župnik pri sv. Antonu na Pohorji, je umrl v Feldhofu pri Gradci. Istotako je umrl č. gosp. F. Dominigg, vpok. župnik v Langu. Nekaj časa je bil pa za učitelja kršč. nauka na šulvereinski šoli v Sevnici.